

Photo: International Rivers

ธนาคารโลกกับโครงการเขื่อน

ภาค 2: เปิดโปงมายาคติของโครงการเขื่อนน้ำเทิน 2

จากปัญหาการสร้างเขื่อนที่แล้วมา ธนาคารโลกสัญญาว่าเขื่อนน้ำเทิน 2 ในลาว จะเป็นต้นแบบใหม่ของไฟฟ้าพลังน้ำที่ยั่งยืน การอนุมัติโครงการเมื่อปี 2548 นับแต่นั้นมา ธนาคารโลกอ้างถึงความสำเร็จของโครงการนี้เพื่อสนับสนุนการเพิ่มเงินกู้ให้กับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำทั่วโลก แต่สิบปีก็ผ่านไป ข้ออ้างที่ว่าเขื่อนน้ำเทิน 2 เป็นความสำเร็จยังคงมีน้ำหนักหนักหรือไม่?

“เราเป็นคนจน แต่ก่อนต้องอาศัยแม่น้ำในการหาอาหารและหารายได้ แต่ตอนนี้เราไม่มีอะไรเหลือเลย” ผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเซียงไฟในลาว ซึ่งถือเป็นสายเลือดหล่อเลี้ยงประชาชนหลายแสนคน กล่าว แม่น้ำซึ่งเคยเป็นแหล่งประมงสำคัญและอุดมสมบูรณ์ มีปริมาณของพันธุ์ปลาลดลงอย่างมาก โดยเป็นผลมาจากการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำในพื้นที่เหนือนี้

ในปี 2548 ธนาคารโลกประกาศสนับสนุนโครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 ในภาคกลางของลาว วางแนวทางให้มีการสนับสนุนเงินทุนเพิ่มเติมจากธนาคารเพื่อการพัฒนาและสถาบันเงินทุนเอกชนอีกหลายแห่ง เขื่อนน้ำเทิน 2 ซึ่งมีกำลังผลิต 1,070 เมกะวัตต์ ได้รับการอ้างอิงว่า

เป็นแหล่งรายได้จากต่างประเทศที่สำคัญสำหรับประเทศลาวที่กำลังขาดแคลนเงินทุน ทั้งยังถือว่าการลงทุนครั้งใหญ่สำหรับโครงการเขื่อนขนาดใหญ่ในรอบทศวรรษของธนาคารโลก ช่วงเวลาที่ผ่านมานี้ ธนาคารโลกมักถอนตัวจากอุตสาหกรรมในส่วนนี้ เนื่องจากมีเรื่องอื้อฉาวมากมายเกี่ยวกับผลกระทบจากเขื่อนที่ตนเองให้ความสนับสนุน

ในการเปิดเผยข้อมูลของคณะกรรมการเขื่อนโลก (World Commission on Dams – WCD)¹ รวมทั้งข้อมูลผลกระทบที่เลวร้ายของเขื่อนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ธนาคารโลกสัญญาว่า เขื่อนน้ำเทิน 2 จะเป็นแนวทางใหม่ของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดใหญ่ และเรียกโครงการนี้ว่าเป็น “การทดลองที่สำคัญ” ซึ่งจะมี

ครอบครัวของชาวบ้านที่อาศัยพื้นที่ท้ายเขื่อนน้ำเทิน 2 ให้อับมุลาว่า ต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนอาหาร เนื่องจากไม่สามารถใช้ที่ดินริมฝั่งน้ำเพื่อทำสวนเกษตรได้ เพราะความผันผวนของระดับน้ำในแม่น้ำสร้างความเสียหายให้กับพืชผลตามริมฝั่งน้ำ พฤศจิกายน 2557
Photo: International Rivers

“ศักยภาพที่สามารถนำไปพัฒนาต่อได้อย่างกว้างขวาง” ส่งผลให้ธนาคารโลกทุ่มทุนทั้งในด้านเวลา เงินทุน และบุคลากรจำนวนมากเพื่อบริหารจัดการกับปัญหาจากการพัฒนาที่ซับซ้อนโดยเป็นผลมาจากโครงการอย่างเขื่อนน้ำเทิน 2

นับตั้งแต่เขื่อนแห่งนี้เริ่มผลิตไฟฟ้าในปี 2553 ธนาคารโลกมักอวดอ้างเสมอมาว่า เป็นตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ ถึงกับลงทุนจัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับเขื่อนแห่งนี้โดยมีชื่อว่า **Doing A Dam Better** (การทำเขื่อนที่ดีขึ้น) ข้ออ้างสำคัญของธนาคารโลกเกี่ยวกับเขื่อนน้ำเทิน 2 ได้แก่ เป็นโครงการที่สาธิตให้เห็นวิธีการลดความยากจน เป็นการลงทุนที่สมบูรณ์แบบ ชุมชนที่ถูกโยกย้ายมีสภาพชีวิตดีขึ้น และมีการจัดการผลกระทบต่อชุมชนพื้นที่ท้ายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ แต่โซครายที่คณะผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลาง (Independent Panel of Experts) ของธนาคารโลกเอง ที่มีหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ต่อโครงการนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ข้ออ้างเหล่านี้ไม่ใช่ภาพสะท้อนที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่แต่อย่างใด

ในขณะที่ธนาคารโลกยังคงเสนอภาพความสำเร็จของโครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 ต่อไป เพื่อสนับสนุนการเพิ่มเงินลงทุนด้านไฟฟ้าพลังน้ำในประเทศในเยอรมนีและเนปาล ถึงเวลาที่เรากำลังต้องสำรวจอย่างละเอียดเกี่ยวกับข้ออ้างของธนาคารโลกเหล่านี้

บทกวี 1: ลดความยากจน

“โครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 ทำให้รัฐบาลมีรายได้ประมาณสองพันล้านเหรียญ...และรัฐบาลสามารถใช้เงินเหล่านี้เพื่อลดความยากจนได้” – แผนปฏิบัติการไฟฟ้าพลังน้ำของธนาคารโลก ปี 2557

เหตุผลที่ธนาคารโลกสนับสนุนเขื่อนน้ำเทิน 2 คือ การใช้ประโยชน์จากแม่น้ำเป็นหนึ่งในการเลือกเท่าที่มีอยู่เพื่อให้ประเทศลาวสามารถหารายได้ที่จำเป็นให้กับรัฐบาลของตน แต่ในความเป็นจริง 95%

ของไฟฟ้าที่ผลิต ได้ส่งออกต่างประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย ดังนั้นเหตุผลเพื่อการพัฒนาโครงการนี้และความสำเร็จที่เกิดขึ้นจึงขึ้นอยู่กับรายได้ที่จะต้องนำมาสนับสนุนโครงการพัฒนาเพื่อลดความยากจนในประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาการทุจริตและธรรมาภิบาลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในลาว ธนาคารโลกจึงกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งในการให้ควมสนับสนุน และเป็นเหตุให้มีการจัดทำมาตรการพิเศษโดยการจัดตั้งโครงการบริหารรายได้และค่าใช้จ่าย (Revenue and Expenditure Management Program) เพื่อติดตามการเคลื่อนไหวของรายได้จากโครงการและประกันให้มีการนำไปใช้สำหรับโครงการพัฒนาต่าง ๆ

อย่างไรก็ดี แม้มีรายงานว่าเขื่อนน้ำเทิน 2 “ทำให้เกิดรายได้มากกว่าที่คาดการณ์ไว้” โดยสามารถส่งออกไฟฟ้าได้เกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่ธนาคารโลกยอมรับว่าสามารถตรวจสอบได้ไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรายได้ในโครงการนี้ และจำนวนรายได้ที่ตรวจสอบได้กำลังลดลงอีกด้วย

นอกจากรัฐบาลลาวจะไม่ตีพิมพ์เผยแพร่รายงานการเงินหรือการตรวจสอบบัญชีแล้ว หลังจากอนุมัติโครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 มาห้าปีทางบริษัทยังไม่ได้เปิดเผยตัวเลขรายได้แต่อย่างใด ในขณะที่มีการควบคุมเสรีภาพของพลเรือนและทางการเมืองอย่างเข้มข้น ประชาชนลาวจึงไม่มีช่องทางเรียกร้องความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ และโครงการนี้แทนที่จะช่วยลดความยากจนในลาว กลับทำให้เกิดความยากลำบากมากขึ้น โดยเป็นผลมาจากการแบกรับต้นทุนของโครงการ

บทกวี 2: ชุมชนที่ถูกโยกย้ายมีชีวิตที่ดีขึ้น

“ครอบครัวของผู้ที่ถูกโยกย้ายส่วนใหญ่มีสภาพชีวิตที่ดีขึ้นมากเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนจะมีโครงการนี้” – รายงานความก้าวหน้าธนาคารโลก ปี 2556

ข้อเสนอสำคัญของธนาคารโลกสำหรับโครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 ได้แก่ กระบวนการโยกย้ายและจัดสรรที่อยู่ใหม่ให้กับประชาชนเกือบ 6,300 คน ที่ต้องอพยพเนื่องจากที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณพื้นที่น้ำท่วมถึง เป็นเรื่องถูกต้องแล้วที่ธนาคารโลกต้องให้ความสำคัญเบื้องต้นกับปัญหาในการโยกย้ายประชาชน เนื่องจากรายงานของคณะกรรมการเขื่อนโลกและงานวิจัยของธนาคารโลกเองให้ข้อมูลว่าชุมชนที่ต้องอพยพเพราะเขื่อนมักประสบปัญหาความยากจนในระยะยาว

เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว ธนาคารโลกและพันธมิตรเห็นชอบที่จะลงทุนเป็นจำนวนเงินเกือบ 40 ล้านดอลลาร์ และจัดสรรเวลาและบุคลากรจำนวนมากในการออกแบบและดำเนินการตามแผนรองรับผู้อพยพ รวมทั้งการลงทุนมหาศาลเพื่อจัดสรรที่อยู่ใหม่บนที่ราบสูงนากาย แทบไม่ต้องสงสัยเลยว่าครอบครัวที่อพยพมาอยู่ในสถานที่แห่งใหม่นี้จะอยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานการที่ดีขึ้น ทั้งบ้าน ไฟฟ้า ถนน โรงเรียน และสถานีนอนามัย

อย่างไรก็ดี หลายปีผ่านไปหลังจากโยกย้ายมาอยู่ในสถานที่แห่งใหม่นี้ชุมชนเหล่านี้ยังคงต้องต่อสู้ดิ้นรนกับการสูญเสียรายได้ที่เคยมีมา พวกเขาไม่สามารถทำนาข้าวและไร่หมุนเวียนในพื้นที่นี้ได้ พื้นที่แถวนี้ไม่มีป่าและไม่มีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และปัญหาคุณภาพดินและที่ดินที่มีขนาดแปลงเล็กมากทำให้เกิดปัญหาอย่างต่อเนื่องกับชาวบ้าน พวกเขาไม่สามารถปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารได้เพียงพอ ทั้งไม่สามารถเลี้ยงสัตว์ได้ เนื่องจากมีพื้นที่จำกัดบนที่ราบสูงนากาย หลายครอบครัวจึงต้องดิ้นรนไปซื้อที่ดินในที่อื่น หรือหารายได้จากการทำไร่ไถนาในที่ดินของครอบครัวซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป

มายาคติอื่นๆ

- **มายาคติ: เขื่อนน้ำเทิน 2 ผลิตพลังงานสีเขียว ความจริง:** จากการศึกษาของผู้สนับสนุนโครงการเมื่อปี 2557 พบว่าอ่างเก็บน้ำของเขื่อนจะทำให้มีการปล่อยก๊าซมีเทนมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ ก๊าซมีเทนจัดว่าเป็นก๊าซเรือนกระจกซึ่งสร้างผลกระทบมากกว่าคาร์บอนไดออกไซด์ 25 เท่า และงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่า การปล่อยก๊าซมีเทนจากบริเวณอ่างเก็บน้ำของเขื่อน เป็นต้นตอสำคัญของปัญหาโลกร้อน
- **มายาคติ: เขื่อนน้ำเทิน 2 เป็นต้นแบบการปรึกษาหารือกับประชาชน ความจริง:** เนื่องจากในลาวไม่มีเสรีภาพในการแสดงออก มีการจำกัดและควบคุมภาคประชาสังคมอย่างเข้มงวด การปรึกษาหารือที่แท้จริงจึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ชุมชนพื้นที่ท้ายน้ำไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับโครงการนี้หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเลย จนกระทั่งมีการตัดสินใจจัดทำโครงการแล้ว
- **มายาคติ: เขื่อนน้ำเทิน 2 เป็นทางเลือกที่ดีที่สุดที่มีอยู่ ความจริง:** ที่ผ่านมามีการประเมินทางเลือกการผลิตไฟฟ้าหรือการหารายได้ในลาวที่หลากหลายและจริงจัง ในทำนองเดียวกัน การตัดสินใจส่งออกไฟฟ้าอยู่บนพื้นฐานการพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าที่เกินจริงในไทย ตอนที่เขื่อนน้ำเทิน 2 เริ่มผลิตไฟฟ้าส่งไปประเทศไทยเมื่อปี 2553 ประเทศไทยเริ่มมีสภาพพลังงานไฟฟ้าล้นเกินแล้ว

ในเวลาเดียวกัน ปริมาณสัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำของเขื่อน ซึ่งเดิมคาดว่าจะช่วยทดแทนรายได้จากการทำประมงในแม่น้ำระยะยาว กลับมีจำนวนลดลงอย่างมาก ทั้งยังมีการออกระเบียบควบคุมการทำประมงในอ่างเก็บน้ำ โดยกำหนดให้ต้องขอใบอนุญาต เป็นเหตุให้คำสัญญาที่ว่าชาวบ้านจะมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมากจากการจับปลาในอ่างเก็บน้ำไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด

แม้ว่าเงินลงทุนเบื้องต้นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานถือว่ามีจำนวนมากพอและมีนัยสำคัญ แต่กลับไม่มีการลงทุนในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมแต่อย่างใด ทั้งยังไม่พัฒนาให้รองรับกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ที่สำคัญ แผนงานในโครงการที่ประกันให้มีการฟื้นฟูและทำให้ชาวบ้านมีช่องทางเลี้ยงชีพในระยะยาวกลับไม่ได้เกิดขึ้นจริง

มายาคติ 3: ผลกระทบพื้นที่ท้ายน้ำสามารถควบคุมได้

“ระดับผลกระทบพื้นที่ท้ายน้ำสอดคล้องหรือต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้” – วัตถุประสงค์เพื่อโฆษณาโครงการของธนาคารโลก ปี 2555

เขื่อนน้ำเทิน 2 เป็นโครงการไฟฟ้าพลังน้ำข้ามลุ่มน้ำ กล่าวคือเป็นการผลิตไฟฟ้าจากการผันน้ำจากแม่น้ำเทินไปสู่แม่น้ำเซบั้งไฟที่มีขนาดเล็กกว่ามาก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากต่อลักษณะทางอุทกวิทยาของแม่น้ำเซบั้งไฟ ทั้งในแง่คุณภาพน้ำและทำให้ปริมาณน้ำที่ไหลในแม่น้ำเพิ่มขึ้นอย่างมากตลอดทั้งปี ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากแผนการที่จะขยายโครงการนี้ในอนาคต

ภายหลังตระหนักถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อแม่น้ำเซบั้งไฟ ธนาคารโลกจึงถูกกดดันให้ต้องตรวจสอบผลกระทบที่มีต่อประชาชน 120,000 คน ที่จะได้รับผลกระทบอย่างมากจากการเปลี่ยนแปลงในแม่น้ำเซบั้งไฟ และต้องกำหนดแผนชดเชยให้กับราษฎรเสียด้านทรัพย์สินของพวกเขา และช่วยให้ชาวประมงและเกษตรกร

สามารถปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตให้สอดคล้องกับสภาพของแม่น้ำที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ธนาคารโลกได้จัดทำโครงการพื้นที่ท้ายน้ำเพื่อสนับสนุนเงินทุนในด้านนี้ อย่างไรก็ดี หลังจากดำเนินงานมาไม่ถึงสามปี มีการถ่ายโอนแผนงานนี้ให้กับรัฐบาลลาว และต่อมา มีการยุติการดำเนินงานเมื่อเงินทุนสนับสนุนหมดลงกะทันหัน

แม้ธนาคารโลกจะอ้างว่า ผลกระทบพื้นที่ท้ายน้ำอยู่ในระดับต่ำมาก แต่นักวิจัยที่ไปสำรวจในหมู่บ้านพื้นที่ท้ายน้ำเมื่อปี 2544 และอีกครั้งหนึ่งในปี 2557 พบว่า “มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในแง่ศักยภาพของชาวบ้านที่จะสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหารและรายได้จากการทำประมงในแม่น้ำเซบั้งไฟ”² ความเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศของแม่น้ำส่งผลให้ปลาที่จับได้ของชาวบ้านลดลงอย่างมาก ซึ่งเดิมเคยเป็นรายได้สำคัญของคนในพื้นที่ ทั้งยังส่งผลกระทบอย่างมากโดยเฉพาะกับผู้หญิง เนื่องจากต้องพึ่งพารายได้จากแม่น้ำ

ในเวลาเดียวกัน การปลูกข้าวก็ลดลงในฤดูฝน โดยเป็นผลมาจากภาวะน้ำท่วมอย่างกว้างขวางเนื่องจากการปล่อยน้ำของเขื่อน ในขณะที่การปลูกข้าวในช่วงฤดูแล้งมักทำไม่สำเร็จ เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการใช้ไฟฟ้าปั๊มน้ำจากแม่น้ำเพื่อมาเลี้ยงต้นข้าวในที่นาตามบน ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเซบั้งไฟไปจนถึงบริเวณที่บรรจบกับแม่น้ำโขงเป็นระยะทาง 100 กิโลเมตร ต่างมีสภาพชีวิตเลวร้ายลง

ไม่มีการพัฒนาต่อยอดต้นแบบนี้แต่อย่างใด

ธนาคารโลกยังคงวาดอ้างมายาคติมากมายเกี่ยวกับโครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 ต่อไป โดยอ้างว่าเป็นต้นแบบให้กับโครงการเขื่อนขนาดใหญ่อื่นๆ สิบปีหลังจากมีการอนุมัติโครงการ และห้าปีหลังจากเขื่อนน้ำเทิน 2 เริ่มผลิตไฟฟ้า เราคงต้องหันกลับมาทบทวนและเรียนรู้จากบทเรียนที่เกิดขึ้น ที่น่ากังวลใจก็คือ ดูเหมือนธนาคารโลกกำลังทำความผิดพลาดอีกครั้งที่อ้างว่าเขื่อนน้ำเทิน 2 เป็นโครงการเขื่อนยุคใหม่

- **ลดความยากจนต่อจากโครงการเขื่อนอินคา 3** เช่นเดียวกับโครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 เหตุผลของการพัฒนาโครงการเขื่อนอินคา 3 ที่มีมูลค่า 1.4 หมื่นล้านเหรียญ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ได้แก่ การอ้างว่าจะทำให้รัฐบาลมีรายได้เพื่อนำมาใช้ลดความยากจน อย่างไรก็ดี มีความหวังน้อยมากในการประกันให้มีการตรวจสอบรายได้และการใช้ประโยชน์จากโครงการเขื่อนอินคา 3 ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ซึ่งเมื่อเทียบกับลาวอาจมีสภาพการทุจริตและการบริหารด้านการเงินที่เลวร้ายกว่ามาก สถิติการดำเนินงานที่ผ่านมามีข้อมูลที่น่าประหลาดใจเลย แม้จะมีความพยายามอย่างมากเพื่อประกันให้เกิดความโปร่งใสในโครงการเหมืองแร่ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก โดยการจัดทำโครงการความโปร่งใสของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ (Extractive Industries

“เขื่อนน้ำเทิน 2 เป็นข้อพิสูจน์ต่อสิ่งที่ผมสงสัยมาตลอดว่า การกักในการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ มีความซับซ้อน และส่งผลกระทบมากเกินไปต่อทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นค่ามีได้”

Thayer Scudder สมาชิกคณะผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมระหว่างประเทศ

เนื่องจากไม่มีการกำจัดวัชพืชจำนวนมากบริเวณอ่างเก็บน้ำ ส่งผลให้มีการปล่อยก๊าซมีเทนและก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ ออกมามากกว่าที่คาดการณ์ไว้ พฤศจิกายน 2557 Photo: International Rivers

Transparency Initiative – EITI) แต่แทบไม่มีหลักฐานยืนยันว่าเงินทุนเหล่านี้ไปถึงมือคนที่จำเป็นต้องใช้แต่อย่างใด

- **การอพยพประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนคันดัจจิ (Kandadji Dam) ในไนเจอร์** ธนาคารโลกให้ความสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการรองรับผู้อพยพในขั้นแรก (5,410 คน) ภายหลังการสร้างเขื่อนคันดัจจิในไนเจอร์ ซึ่งมีทั้งการกำหนดเงื่อนไขให้แบ่งปันผลประโยชน์จากรายได้เพื่อสนับสนุนชุมชนที่ถูกโยกย้าย ถึงอย่างนั้นตามแผนการนี้ คาดว่าชาวบ้านจะสามารถฟื้นฟูการดำรงชีวิตด้วยการทำเกษตรในพื้นที่ชลประทานพื้นที่ทำนน้ำของเพื่อน ซึ่งเป็นแผนการที่มักมีตัวอย่างที่ไม่ประสบความสำเร็จในแอฟริกา โดยไม่สามารถทดแทนการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมในพื้นที่น้ำหลากและการทำประมงได้ แม้ว่าชาวบ้านจะได้รับการจัดสรรรายได้บางส่วนเพื่อสนับสนุนโครงการของชุมชน แต่ชาวบ้านที่ถูกโยกย้ายกลับประสบปัญหาในการหารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว ปัญหาความมั่นคงทางด้านอาหารในแผนการรองรับผู้อพยพขั้นที่สอง (32,500 คน) ยิ่งดูน่ากังวลมากขึ้น
- **ผลกระทบพื้นที่ทำนน้ำจากเขื่อนโฟมิ (Fomi Dam) ในกินี** ธนาคารโลกอยู่ระหว่างการเตรียมงานในบริเวณแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำไนเจอร์ที่จะมีการสร้างเขื่อนโฟมิในกินี เช่นเดียวกับโครงการเขื่อนน้ำเทิน 2 โครงการนี้จะส่งผลกระทบต่อชุมชน

จำนวนมากที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทำนน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนเกือบสองล้านคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทำนน้ำในประเทศมาลี ทั้งผู้เลี้ยงสัตว์ ชาวนา และชาวประมง ซึ่งต้องพึ่งพาบริเวณพื้นที่น้ำหลากสามเหลี่ยมปากแม่น้ำไนเจอร์ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของแอฟริกา โดยเป็นบริเวณทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และเป็นที่ราบลุ่มอันอุดมสมบูรณ์ และยังช่วยหล่อเลี้ยงและเป็นแหล่งประมง มีการระบุว่าเขื่อนโฟมิเป็น “เขื่อนนอกประสงค์” ที่จะช่วยขยายพื้นที่ชลประทานจำนวนมาก และจะมีการจัดสรรพื้นที่เหล่านี้ให้กับนักลงทุนจากต่างชาติที่เข้ามาในประเทศมาลี ธนาคารโลกมีความมั่นใจว่าจะสามารถจัดการกับผลกระทบเหล่านี้ได้ โดยไม่สร้างผลกระทบมากนักต่อกลุ่มประชากรชายขอบที่อยู่พื้นที่ด้านในของสามเหลี่ยมปากแม่น้ำไนเจอร์

มีการอ้างว่าเขื่อนน้ำเทิน 2 จะไม่เหมือนกับโครงการเขื่อนที่ผ่านมา โดยธนาคารโลกกล่าวว่าเป็นต้นแบบด้านบวกของการจัดการความเสี่ยงของเขื่อนขนาดใหญ่ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน และยังจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆ เป็นเหตุให้ธนาคารโลกกลับมาลงทุนอีกครั้งในโครงการเขื่อนขนาดใหญ่พร้อมกับสัญญาว่าจะทำให้มี “ไฟฟ้าพลังน้ำที่ยั่งยืน” แต่โซครายที่พวกเขาไม่ได้เรียนรู้จากความผิดพลาดในอดีต

เชิงอรรถ

- 1 คณะกรรมการเขื่อนโลก เป็นกระบวนการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วน ซึ่งทำการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมของเขื่อนขนาดใหญ่ โดยมีข้อสรุปเมื่อปี 2543 และมีการจัดทำแนวปฏิบัติอย่างละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาเขื่อนที่มีความรับผิดชอบ
- 2 “The People and their River, the World Bank and its Dam: Revisiting the Xe Bang Fai River in Laos” (ประชาชนและแม่น้ำของพวกเขา ธนาคารโลกและเขื่อนของพวกเขา: การกลับไปสำรวจครั้งใหม่ในแม่น้ำแซงฟายของลาว) Ian G. Baird, Bruce P. Shoemaker และกนกวรรณ มะโนรัมย์, Development and Change, กันยายน 2558

เข้าร่วมกับเรา!

ร่วมกับ International Rivers เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวระดับโลกเพื่อคุ้มครองแม่น้ำและสิทธิมนุษยชน ลงชื่อสมัครได้ที่ internationalrivers.org